

Fiskiroynd eftir laksi við Jens Chr. Svabo

FRÁGREIÐING FRÁ FISKIRANNSÓKNARSTOVUNI:

Laksaveiða á opnum havi er rætta luga nýggj. T.d. byrjaðu menn at veiða laks í Eystrasalti fyrri einum 20 árum síðani. Fyri heilt fáum árum síðani tók henda veiða seg upp t.d. út av bankunum í norðara parti av Noreg og vestan fyrri Írland. Veitt hefur verið bæði við linu og gornum. Sum kunnugt byrjaðu froyingar laksaveiðu við gornum í Grønlandi í 1965. Eisini í Eystrasalti var froyyskur bátur og royndi við linu veturin 1966-67.

Hildið var nú, at roynd átti at gerast at veiða laks undir froyum. Einstakar royndir eru gjørdar áður. T.d. setti J. Chr. Svabo nakr ar húkar á Sandoyar bankanum í december 1967 og fekk 1 laks. Nú høvdu vit góðar umstøður at roynd, tí pf. Egir visti okkum tað beinasemi at læna okkum laksalínu hjá Hvessingi. Og maðurin, ið var skipari á Hvessingi, tá hann royndi í Eystrasalti, er nú hjálparmaður á Fiskirannsóknarstovuni, og var hann tí sjálvskrivaður at vera umboð sum fiskikonur.

Ætlanin var at roynd 1.—10. april, men tiverri var illveður av norði við kavaroki teir fyrstu dagarnar av april. Sunnudagin 7. april varð farið út og linan sett í landnyrðing úr Fugloy kl. 3 mána náttina. Meðan sett varð, vaks vindurin so nógv, at bert hálvur reiðskapur kundi setast (400 húkar). Fyrirpartin mánadagin varð drigið aftur, og fongurin var góður, 52 laksir. Harumframt var á linuni 1 rognkelsi, 3 súlur, 2 lundar og 1 lomvigi. Seinnapartin settu vit 400 húkar á somu leið. Nú var klárt og stilli, og bert 4 laksar vóru á.

Týsnáttina kl. 2 settu vit 800 húkar longri úti enn dagin fyrri og fingur her góða veiðu, tilsamans 91 laksir, umframt 1 súlu, 2 lomvigar og 2 lundar.

Eftir ætlanini skuldi nú haldast uppat, men tá veiðan var so góð, varð gjørt av at halda fram við laksaroyndini aftan á pásir. 17. april kl. 2 vórðu-800 húkar settir í landnyrðing úr Viðoy. Byrjað varð at draga kl. 10, men tá 180 húkar vóru innkomnir, var endi, og hóast leitað varð allan dagin og eisini dagin eftir, varð linan ikki funnin aftur. Á stubbanum, ið drigin var, vóru 2 laksir. Hildið verður, at veiðið var ov gott — klárt E 2. Nú mátti farast til lands eftir øðrum reiðskapi.

Útaftur komnir vórðu 600 húkar settir í hellingini í landnyrðing úr Fugloy 20. april. Fingu 25 laksir. Harav merktu vit 5 og sleptu útaftur. Av fugli vóru 1 súla og 8 lomvigar á linuni. Seinnapartin sama dag settu vit 65 lagsagørn. Hetta var reiðskapur hjá ms. Baki sum Skipafelagið hevði verið so beinasamt at lænt okkum. Tiverri varð longu byrjað at draga kl. 10 á kvøldi. Eingin laksur var í, men bert eitt rognkelsi. Tað var stilli og sólskin um dagin.

Mánanáttina 22. april settu vit 600 húkar norður av Mýlingsgrunninum. Veiðið var av tí allarbesta — eingi laksalíkindi. Fongur 6 laksir. Av fugli 1 súla og 2 lomvigar komnir fastir. Seinasta royndin varð gjørd vestan fyrri

Skeiva banka, har aftur 600 húkar vórðu settir. Veiðið var fint, SV 2, og fongurin 6 laksir, harav 2 vórðu merktir og sleptir aftur. 2 lomvigar.

Tá tað frættist um laksaveiðuna hjá J. Chr. Svabo, komu einstakir danskir bátar henda vegin at roynd 20 tons báturin Kirsten Nygård frá Skagen setti t.d. stutta linu 27 fjórðingar NE úr Fugloy 17. april. Hann fekk 22 laksir, harav 7 vegaðu yvir 5 kg hvør. Hann var væl nøgdur við úrslitið, tí veiði ið var ov gott, segði hann. Esbjerg báturin Færø við froyyskum skipara setti sama dag 600 húkar 75 fjórðingar NE úr Kallinum og fekk 7 laksir. Eisini hann segði veiðið vera ov gott. Dagin eftir setti Kirsten Nygård um somu leið og fekk 23 laksir. Og Færø setti 600 húkar 110 fjórðingar NE úr Fugloy og fekk 7. 19. april fekk Færø 40 laksir á 800 húkum 60 fj. NE úr Fugloy, meðan Kirsten Nygård fekk 4 laksir á 800 húkum NE úr Kallinum á 100 favna dýpi. Hann hevði stilli og sólskin 20. april fekk Færø 60 laksir á 1000 húkum einar 25 fj. úr Fugloy.

Vit frættu eisini frá 2 øðrum donskum bátum við froyyskum skipara og eigara, og vóru tað Færø Bank og Hoyvik. Hesir báðir fingur 21. april 15 og 30 laksir 90 fj. N úr Hetlandi og dagin eftir 15 og 24 laksir 80 fj. NV úr Statt í Noregi. 23.—30. april royndu báðir bátarnir 75 fj. NV úr Væroy (sunnari endi av Lofoten) og fingur góða veiðu. Færø Bank fekk 530 laksir (1800 kg) í 3 setum og Hoyvik 660 (2200 kg) í 4 setum.

5. og 6. mai royndu teir 3 donsku bátarnir við froyyskum skipara 100 fj. V úr Væroy. Veiðan lá um 80 laksir (250 kg) um dagin (1000 húkar).

Sum heild kann sigast, at úrslitið av royndini var gott. Vit víta aðra staðni frá, at laksur tekur ikki í góðum veiði. Kortini var nakað at fáa á øllum 7 setum við linu, sjálvst um veiðið var av tí allarbesta tær 4 seturnar. Bert í 3 dagar var veiðið tað, ið menn røpa gott laksaveður, og veiðan hesar dagarnar var stak góð. Við gornum fekt eingin laksur. Men royndin var litil, bert ein stutt seta við 65 gornum.

Flestu av laksunum vóru heldur smáir (55-59 cm), men aðrir stórir, upp til yvir 1 m og gott 9 kg. Fleiri av laksunum vóru rak, iva-leyst stutt síðani komnir úr árunum, har teir hava gjtt. Ein teirra var merktur við skotskum merki.

Tað er líkt til, at lønandi fiskiskapur kann rekast eftir laksi á okkara leiðum við linu hesa ársins tíð. Spurningurin er, um laksurin verður standandi her, ella um hann ferðast aðrar leiðir aðrar árstíðir. Hesin spurningur verður iva-leyst greiddur av teimum skipum, ið nú ætla sær at fara undir henda fiskiskap.

Úr Noregi frættist nú, at eini 100 bátar eru farnir ella fara á laksaveiðu. Hetta hevur longu fært við sær, at prisurin er fallin munandi í Noregi. Tað má tí mælast til varsemi viðvíkjandi at lata ov nógv færoyyskar bátar fara á laksaveiðu.

THALIDOMID á ákærubeinkinum

NIGGU AV FREMSTU VISINDAMONNUM Í TYSKLANDI ERU ÁKÆRDIR FYRI AT VERA ORSØK TIL AT TUSUND TALB BØRN ERU FØDD VIÐ BREKUM TÍ MØÐURNAR BRUKTU EVNI, IÐ HESIR VISINDAMENN HØVDU FUNN IÐ FRAM TIL — THALIDOMID-KATASTROFAN.

Størsta straffiákæran í nýggjari týskari søgu byrjaði 27. mai. Samstundis er hetta hin harðasta ákæran sum higartil er gjørd móti visindamonnum. Tað eru thalidomid-preparatini, sum standa fyrri skotum.

Túsundtals av smáum vanskaptum børnum í Europa eru tigandi vitni um hetta stóra sakarmál,

Ikki tí, visindamennirnir høvdu gjørt allar vanligar royndir, men nú siga aðrir visindamenn, at høvdu teir tá eisini gjørt royndir við gravidum apum so høvdu teir longu tá funnið fram til hesar dapru fylgjur.

Thalidomid var skjótt nógv eftirspurt. Læknarnir hildu, at nú

tað átti, og skjótt vóru ávaringar sendar út um hetta.

FYRSTA SJOKKIÐ

Men so komu fyrstu óhugnaliga ófrættindini. Føðistovur sögdu frá børnum, fødd við deformum. Men aðrenn thalidomid var dømt sum orsøkin vóru gingnir 9 mánaðar.

Og so var skaðin hendur um alla Europu. Tá heilsuymyndugleikarnir steðgaðu, vóru 4000 børn fødd í Vesturtýsklandi við livsarandi brekum. Í dag liva enn 2600 av hesum og eisini í norðanlondum eru fleiri børn við brekum av somu orsøk.

sum tó ongantíð kann geva teimum forelkan aftur.

Sakarmálið hevur verið fyrirreikið nú í fleri ár, og fer tað fram í tyska býnum Aachen. Málið fyllur heilar 750.000 síður, bert ákærskriftið telur 972 síður.

Sakarmálið kostar 10.000 Dmark um dagin, so leingi tað stendur við. Hetta er eitt prinsipielt mál, sum kann koma at fáa óavmarkaðar fylgjur fyrri allar medisinfabrikantar.

Hovudsakærdir eru 9 visindamenn frá medisinalverksmiðjuni Chemie í Stolberg. Tað var henda kenda tyska fabrikin, sum á fyrstan tíð kom fram við hesum medisini.

Í 1957 vóru tey fyrstu glosini við hesum tablettum at fáa á apotekinum, fyrst í Týsklandi og síðani í allari Europu.

høvdu teir fingið tað idiella kyrr- og sovimiðlið.

Í midlum sum vanlig eru, finnst ávisir skaðilgir virkningar, men thalidomid, tað var óskaðiligt, ikki so frægt at nakar kundi taka seg sjálfan av døgum við tí.

Í august 1961 kom thalidomid uppá resept í Vesturtýskalandi.

Men læknar yvirhøvur spardu ikki at ávisa hetta evni til kvinnur, sum vóru við barn. Men longu tá høvdu summir týskir læknar mistanka um at ikki alt var, sum

Ákæran móti teimum niggju visindamonnum fer at verða fylgd við stórum áhuga. Bæði av foreldrum at teimum skaddu børnunum og av teimum, sum ákærdir eru og virkini, sum hava framleitt tablettirnar.

Túsundtals børn hava goldið rokningina fyrri hetta mistak, sum tey longu í móðurlívi máttu sviða fyrri. Men so er spurningurin um visindamennirnir kunnu dómast? Um so er, má ákæra eisini reisast móti teimum lækunum, sum hava gjøgnumført hjartatransplantatiónir, siga juristar, sum eru forsvararar fyrri teir ákærdu.

Men eitt hevur henda ræðuliga vanlukka ført við sær. Í dag er eftiransingin so álitandi, á medisínokinum, at slíkt als ikki hendur aftur, siga teir avvarðandi.

L.

Rímismiðjan

RÚSDREKKAMÁLIÐ

Menn eru ymiskir á máli, hvørja ferð rúsdrekkaspurningurin stingur seg fram í blóðum, á tingi, í feløgum og aðrastaðni:

Missionerurin í Klakksvik grætur tírini so kold, hvørja ferð ein fyllibytta, í blóðum verður hvold. Hann prisar fornum fedrum, sum frændu lógarverk: at her á Føroya landi eingin ól má bryggjast sterk; men aðrir hesa lóg tystir banna og skelva, tí ikki fæst ein kemning uttan drukkið verður Apua Velva!

